

Modificările de ultimă oră ale legislației vamale

Legislația vamală a Republicii Moldova se caracterizează printr-o flexibilitate sporită și printr-un caracter mereu variabil. La schimbările survenite în domeniul vamal, ca și la orice modificare a legislației, unii reacționează cu entuziasm, alții se plîng de lipsa stabilității lor. În orice caz, cunoașterea sensului modificărilor nou-introduse favorizează implementarea eficientă a acestora și ajută la preîntîmpinarea eventualelor probleme ce ar putea apărea în practică.

În anul curent în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* au fost publicate o serie de legi privind domeniul vamal, care vor avea un impact economic și un ecou social destul de însemnat:

- 1) Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative** nr. 280-XVI din 14.12.2007 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 94-96 din 30.05.2008, art. 349);
- 2) Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative** nr. 281-XVI din 14.12.2007 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 102 din 10.06.2008, art. 376);
- 3) Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative** nr. 102-XVI din 16.05.2008 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.102 din 10.06.2008, art. 380);
- 4) Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative** nr. 103-XVI din 16.05.2008 (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 117-119 din 04.07.2008, art.459).

Primele două legi au un domeniu de aplicare destul de larg, însă acestea vor fi examinate numai în partea ce ține de activitatea organelor vamale. Celelalte două legi se specializează mai mult în perfecționarea legislației vamale. Totuși, toate actele normative sus-menționate au un caracter destul de complex și vor fi caracterizate pe blocuri, în funcție de obiectul modificat.

Modificări privind competența organelor vamale

Prin modificările operate în art. 35 din **Codul vamal** organele vamale și-au limitat atât drepturile, cât și răspunderea pentru acordarea facilităților la plata drepturilor de import pe motivul destinației lor finale. Astfel, anterior în situația în care legislația acorda anumite reduceri de drepturi de import din anumite cauze (de exemplu, scutirea de plata TVA a utilajului importat și introdus în capitalul statutar), organele vamale acceptau declarațiile vamale de punere în liberă circulație (declarația de import cu regimul 4000), dar cu scutirile prevăzute de lege. Pornind de la prevederile art. 35 din **Codul vamal**, mărfurile respective rămâneau sub supraveghere vamală, care se încheia numai în cazul când condițiile prevăzute pentru acordarea unor drepturi de import reduse sau zero încetau a fi aplicate sau în cazul când mărfurile erau exportate sau distruse¹.

Luînd în considerație termenul general de prescripție de 3 ani, organele vamale nu vor mai controla utilizarea mărfurilor în alte scopuri decît cele care sînt prevăzute peste 3 ani. Continuînd exemplul de mai sus, destinația utilajului introdus în capitalul statutar va putea fi schimbată legal după expirarea a 3 ani din momentul validării declarației de import cu acordarea facilităților.

Este de remarcat că acest termen nu poate fi aplicat în situațiile când mărfurile sau scopul acordării facilității se ating în mod imediat. Astfel, mărfurile introduse în calitate de ajutor umanitar și pe acest motiv obținînd scutirea de plata drepturilor de import, vor putea fi repartizate imediat beneficiarilor de ajutor și chiar consumate anterior expirării termenului de trei ani.

Utilizarea neconform destinației în acest caz ar fi comercializarea mărfurilor importate cu scutiri sau utilizarea în alte scopuri decît cele declarate inițial.

O modificare menită să ușureze procedura de prelungire a termenului de export temporar este cea referitoare la art. 41 alin. (3) din **Codul vamal**. Prin **Legea nr. 102-XVI din 16 mai 2008** Serviciul Vamal a preluat de la Guvern competența de prelungire a termenului de export temporar. Astfel, solicitările de a prelungi termenul de export temporar deja urmează a fi adresate Serviciului Vamal, care le va examina în mod operativ. De menționat că competența exclusivă a Serviciului Vamal este prelungirea oricărui export temporar - fie pînă la trei ani, fie peste trei ani. Mai mult ca atît, conform prevederilor art. 41 alin. (2) din **Codul vamal**, nu se permite organelor vamale din teritoriu să prelungească acest termen de sine stătător (chiar și în cadrul celor trei ani pe care-i pot autoriza din start).

La acest capitol pot fi menționate, de asemenea, modificările privind acordarea organelor vamale din interiorul țării a dreptului de a vămuia mărfurile supuse accizelor, precum și competențele organelor vamale referitoare la vămuirea mărfurilor persoanelor fizice. Însă aceste modificări vor fi caracterizate mai jos, în complex cu altele.

Modificări privind acordarea protecției proprietății intelectuale la frontieră

O atenție deosebită legiuitorul a acordat măsurilor întreprinse la frontieră în vederea protecției proprietății intelectuale. Astfel, pe lîngă mecanismul existent anterior (la cererea prealabilă a titularului de drepturi de proprietate intelectuală), s-a extins posibilitatea acordării protecției la frontieră în lipsa unei cereri speciale în acest sens (cererea de intervenție). Astfel, în asemenea cazuri organul vamal va putea suspenda operațiunile de vămuire și să rețină, pe un termen de 3 zile lucrătoare, anumite mărfuri, dacă va avea temeiuri suficiente de a considera că aceste mărfuri aduc atingere unui drept de proprietate intelectuală. În acest context, vom remarca, de exemplu, depistarea unui import sau export de mărfuri cu o marcă comercială renumită, care aparține, evident, cu titlu exclusiv anumitor firme sau companii cunoscute, dar de la producători (expeditori) care nu pot justifica utilizarea mărcii respective. Cu alte cuvinte, în situația tentativei de a importa motociclete de marcă „BMW”, dar confecționate de un

producător chinez, organul vamal va solicita din inițiativă proprie prezentarea documentelor care să justifice aplicarea mărcii comerciale de către producător. În cazul în care asemenea documente nu vor fi prezentate, mărfurile vor fi reținute, iar titularul eventual al dreptului (compania „BMW”) va fi notificat despre cazul depistat.

Titularul dreptului de proprietate intelectuală (sau persoana împuternicită de acesta), în decurs de 3 zile, va trebui să depună o cerere de intervenție, de altfel organul vamal va ridica măsura de reținere a mărfurilor și va efectua vămuirea acestora.

Totodată, s-au înăsprit și cerințele față de responsabilitatea titularului drepturilor de proprietate intelectuală. Astfel, conform art. 302¹ alin. (4) din **Codul vamal**, la cererea de intervenție se anexează în mod obligatoriu declarația titularului de drept, prin care titularul dreptului de proprietate intelectuală își asumă responsabilitatea față de persoanele implicate, în cazul în care instanța de judecată stabilește că mărfurile nu aduc atingere nici unui drept de proprietate intelectuală și acceptă să suporte toate cheltuielile ocazionate de păstrarea mărfurilor și de alte operațiuni efectuate sub supraveghere vamală, inclusiv cheltuielile cauzate de distrugerea mărfurilor. Introducerea declarației respective a permis anularea art. 306 din **Codul vamal**, care în redacția anterioară prevedea necesitatea depunerii, în termen de 15 zile, a unui gaj în valoare echivalentă cu valoarea mărfurilor reținute de organul vamal.

De asemenea, este de menționat că s-a limitat la 1 an termenul maxim de acordare a protecției la frontieră de către organele vamale (art. 303 din **Codul vamal**).

Așadar, în cazul reținerii unor mărfuri suspectate de a fi contrafăcute, Serviciul Vamal va notifica imediat titularul dreptului de proprietate intelectuală (sau potențialul titular) asupra acestora. În această situație există două consecințe legale:

- 1) titularul de drept, în termen de 10 zile lucrătoare de la data primirii notificării, nu acționează în judecată declarantul/destinatarul mărfurilor - în acest caz, organul vamal ordonă eliberarea mărfurilor și/sau acordarea liberului de vamă;

2) titularul a acționat declarantul/destinatarul mărfurilor contrafăcute, fapt despre care a informat în scris organul vamal, în termen de 10 zile lucrătoare (3 zile lucrătoare în cazul mărfurilor perisabile) și:

a) acesta a recunoscut acțiunea, cu toate consecințele acestui fapt. În acest caz, titularul dreptului depune la organul vamal acordul scris al declarantului/destinatarului mărfurilor precum că ultimul abandonează aceste mărfuri în vederea distrugerii, și mărfurile se distrug;

b) acesta nu a recunoscut acțiunea. În această situație organul vamal va reține mărfurile pînă la data cînd hotărîrea judecătorească cu privire la soarta mărfurilor rămîne definitivă și irevocabilă. Judecata, însă, poate stabili pentru mărfurile contrafăcute una din următoarele destinații:

- distrugerea, conform normelor legale în vigoare, sau scoaterea în afara circuitelor comerciale astfel încît să evite cauzarea unui prejudiciu titularului, fără nici o indemnizație de orice fel;

- luarea, referitor la mărfurile în cauză, a oricăror măsuri care au ca efect privarea efectivă a persoanelor implicate de profitul economic al operațiunii;

- predarea, cu titlu gratuit, în funcție de natura bunului, instituției publice din sistemul protecției sociale, unor instituții publice, asociații obștești ori fundații cu caracter umanitar, asociații ori cluburi sportive, instituții de învățămînt de stat, persoane fizice care au avut de suferit de pe urma calamităților naturale, dacă există acordul scris al titularului dreptului de proprietate intelectuală și dacă sînt mărfuri apte pentru consumul sau uzul persoanelor fizice, cu condiția de a nu fi comercializate.

Modificări însemnate au fost operate în capitolul privind protecția drepturilor intelectuale (art. 306 din **Codul vamal**). Articolul 306 prevedea posibilitatea de a obține acordarea liberului de vamă sau ridicarea măsurii de reținere a mărfurilor suspectate de a fi contrafăcute cu constituirea unei garanții speciale în acest sens. Astfel, în cazul

mărfurilor susceptibile de a aduce atingere drepturilor asupra desenelor sau modelelor industriale, brevetelor de invenție, certificatelor suplimentare de protecție sau brevetelor de soi de plante, titularul dreptului și declarantul/destinatarul mărfurilor are posibilitatea să depună organului vamal cererea respectivă dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- a) titularul dreptului a depus la organul vamal dovada intentării unei acțiuni în judecată;
- b) măsura sechestrării sau indisponibilizării mărfurilor nu se dispune pe cale judiciară;
- c) toate formalitățile vamale au fost îndeplinite conform legislației.

Constituirea acestei garanții nu afectează celelalte posibilități de căi de atac ale titularului de drept.

Modificări privind clasificarea mărfurilor

Pentru prima dată în **Codul vamal** a fost introdusă o reglementare legală a uneia dintre noțiunile de bază ale întregii activități vamale: noțiunea de clasificare a mărfurilor în scopuri vamale. În special, a fost introdusă secțiunea 22 1 „**Clasificarea mărfurilor conform Nomenclatorului mărfurilor**”.

Conform art. 141² din **Codul vamal**, clasificarea mărfurilor se efectuează, în primul rînd, de către declarantul vamal și constă în stabilirea unui cod special pentru mărfurile declarate organelor vamale. Totodată, organele vamale au dreptul să efectueze de sine stătător clasificarea mărfurilor în următoarele două cazuri:

- a) în cazul depunerii unei declarații vamale cu o clasificare incorectă a mărfurilor;
- b) fără depunerea vreunei declarații vamale - în cazul așa-numitelor decizii tarifare prealabile. Deciziile tarifare prealabile au fost introduse în Republica Moldova în conformitate cu standardele comunitare ale legislației vamale. Esența acestora, după

cum reiese din denumire, constă în obținerea anticipată, în prealabil, a unor clasificări ale organului vamal:

1) pentru anumite feluri de mărfuri și numai pentru situații concrete;

2) fără un efect retroactiv.

1. Obligația de a emite decizii prelabile numai pentru mărfuri și situații concrete semnifică imposibilitatea de a emite niște decizii cu caracter normativ, care sînt obligatorii pentru toți agenții economici. De altfel, aceasta ar echivala cu emiterea unei interpretări oficiale a actului normativ de către un organ care, în fond, nici nu a emis actul respectiv (**Nomenclatorul mărfurilor** este aprobat de către Guvern). Totodată, art. 141³ din **Codul vamal** stipulează că deciziile tarifare prelabile sînt obligatorii pentru organele vamale și solicitant, dar nu sînt obligatorii pentru alți participanți la comerțul internațional.

Mai mult ca atît, chiar și pentru solicitantul deciziei decizia prelabilă este obligatorie numai în următoarele cazuri:

a) numai în scopul aplicării drepturilor de import sau export²;

b) dacă declarația vamală pentru mărfurile respective se depune și se validează ulterior datei la care s-a comunicat informația;

c) mărfurile ce se declară sînt identice cu cele menționate în decizie (la depunerea declarației, titularul deciziei tarifare prelabile își asumă obligația de a demonstra conformitatea condițiilor pe care le întrunește marfa cu cele descrise în decizie).

2. Deciziile tarifare prelabile sînt aplicabile începînd cu data la care au fost emise și nu au efect retroactiv. Aceasta înseamnă că în cazul în care titularul deciziei prelabile anterior a mai declarat mărfurile menționate în decizie și le-a clasificat conform unei altei poziții, emiterea unei decizii prelabile cu o clasificare corectă nu poate deveni o cauză directă de tragere la răspundere pentru declararea neautentică a persoanei

respective. Totuși, în situația în care titularul deciziei continuă să declare mărfurile utilizând o clasificare incorectă, acesta va fi tras la răspundere pentru declarațiile făcute ulterior datei emiterii deciziei.

Deciziile prealabile se emit doar la solicitarea persoanelor interesate și numai de către autoritatea centrală a Serviciului Vamal, și anume de Secția clasificarea mărfurilor din cadrul Direcției Generale Fluxuri Informaționale.

Pornind de la caracterul obligatoriu al unei decizii prealabile, legiuitorul a stabilit niște cerințe de rigoare față de modul de eliberare și valabilitatea acestui document:

- deciziile tarifare prealabile se emit într-un termen ce nu depășește 3 luni (în comparație cu termenul general de examinare a cererilor de 1 lună), iar în cazuri excepționale Serviciul Vamal este în drept să emită decizii tarifare prealabile și cu depășirea acestui termen;

- deciziile tarifare prealabile se emit în mod gratuit;

- deciziile tarifare prealabile sînt valabile pentru o perioadă de 6 ani, începînd cu data emiterii.

În continuare vom menționa problemele recent apărute referitoare la clasificarea mărfurilor în legătură cu aplicarea prevederilor **Hotărîrii Guvernului nr. 1525 din 29 decembrie 2007** (în continuare - **Hotărîre**). Astfel, prin **Hotărîrea** nominalizată, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2008, a fost aprobat **Nomenclatorul mărfurilor al Republicii Moldova** (în continuare - **Nomenclator**). **Hotărîrea** respectivă a fost publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 112-114 din 27 iunie 2008, iar **Nomenclatorul** a fost publicat într-o ediție specială a *Monitorului Oficial al Republicii Moldova* din 24 iunie 2008.

Astfel, organele vamale și agenții economici participanți la tranzacțiile economice externe au fost puși în situația aplicării retroactive a **Nomenclatorului**.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 1 alin. (5) din **Legea privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale** nr.173-XIII din 6 iulie 1994, un act normativ oficial (inclusiv **Hotărîrea Guvernului**) nu poate avea un efect retroactiv, adică nu poate să fie aplicat din data anterioară publicării sale. Mai mult ca atât, aplicarea retroactivă a prevederilor **Hotărîrii Guvernului nr. 1525 din 29 decembrie 2007** (în special, a pozițiilor tarifare stabilite de aceasta) ar contraveni prevederilor **Legii cu privire la tariful vamal**, care a fost modificată și clasificarea nouă a început să se aplice la data publicării **Legii nr. 110-XVI din 16.05.2008**, adică la 20.06.2008.

De menționat că contradicțiile sus-menționate au și unele consecințe practice pentru activitatea organelor vamale. De exemplu, apar probleme în cazul autorizațiilor de utilizare a regimurilor suspensive și declarațiilor de plasare a mărfurilor făcute în baza acestor autorizații. Toate acestea au fost perfectate cu utilizarea unor poziții tarifare prevăzute de **Nomenclatorul** anterior. La moment încheierea regimurilor suspensive este posibilă doar cu utilizarea pozițiilor tarifare nou-introduse. Însă în asemenea situație apar discrepanțe între declarațiile de plasare și cele de încheiere a regimului suspensiv, iar aceasta, la rîndul său, va influența negativ asupra evidenței mărfurilor plasate în regimuri suspensive.

Modificări privind procedura de vămuire a mărfurilor

Unele modificări nou-aprobate nu sînt nuvele în adevăratul sens al cuvîntului, ci doar o legiferare a unor practici deja existente în activitatea organelor vamale. Legiferarea actului constatator este una din asemenea „invenții”, mai mult ca atât, forma și modul de utilizare a acestuia au fost aprobate în anul 2005 prin **Ordinul Serviciului Vamal al Republicii Moldova nr. 92-O din 27 aprilie 2005 "Cu privire la aprobarea actului constatator întocmit de organul vamal"**.

Conform noțiunii legale, definite în art. 127¹³ din **Codul vamal**, actul constatator reprezintă un document de formă stabilită de către Serviciul Vamal întocmit de organele

vamale, care servește ca dovadă a apariției obligației vamale, document spre executare obligatorie din momentul aprobării de către conducerea organului vamal și semnării acestuia de ambele părți.

Destul de interesantă din punct de vedere al tehnicii legislative este dispoziția formulată în art. 127¹³ alin. (2), conform căreia titularul obligației vamale este obligat să semneze actul constatator în orice ipoteze, chiar și în cazul dezacordului. Presupunem că intenția legiuitorului nu a fost obținerea semnăturii persoanei pe document, ci aducerea la cunoștință a conținutului acestuia și obținerea dovezii acestui fapt prin semnarea lui (cu orice comentariu). Or, executarea obligației de a semna este periclitată de mai mulți factori (nedorința de a semna, imposibilitatea fizică sau chiar și absența titularului obligației) și, în cazul nesemnării respective, valabilitatea actului constatator poate fi contestată.

Încă o modificare în ce privește ajustarea prevederilor legale este reformularea art. 176 alin. (1) din **Codul vamal**. Astfel, s-au stabilit clar următoarele termene de depunere a declarațiilor vamale:

- declarația vamală se depune la organul vamal de frontieră în ziua lucrătoare imediat următoare zilei de trecere a frontierei vamale. De menționat că acest termen se va aplica atât declarațiilor de începere a tranzitului (fie declarații de tranzit T1, fie carnete TIR, care au același statut pentru vamă), cât și declarațiilor de plasare în alt regim, precum și declarațiilor sumare, în cazul în care acesta este aplicabil;

- în cazul finalizării regimului vamal de tranzit (atât a tranzitului început de un organ vamal de frontieră, cât și a celui început de un organ vamal intern, cum este, de exemplu, tranzitul între cele două posturi vamale ce deservesc două zone libere), declarația vamală se depune în decursul unei zile lucrătoare imediat următoare zilei în care a expirat termenul limită de tranzit acordat. Prin „zile lucrătoare” se subînțeleg zilele lucrătoare conform orarului de lucru al organului vamal la care urmează să fie depusă declarația:

a) pentru un organ vamal interior, fără regim de lucru non-stop, zile lucrătoare se consideră zilele bancare, exceptând zilele de sâmbătă, duminică și zilele de sărbători (indiferent de faptul dacă la organul respectiv este prezent colaboratorul vamal de serviciu);

b) pentru un organ vamal cu regim de lucru 24/24 (de exemplu, organul vamal de frontieră) zile lucrătoare se consideră orice zile din cadrul săptămânii, fără excepții.

Redacția precedentă a art. 176 alin. (1) era învechită și se referea la perioada în care mărfurile importate se introduceau în țară în baza unei achitări prelabile a drepturilor de import (așa-numitul sistem de „confirmări”), dar fără vreo supraveghere vamală de la frontieră pînă în interior. Anume în aceste situații importatorul avea 72 de ore pentru a depune o declarație de plasare în regim definitiv. După introducerea în anul 2005 a sistemului de tranzit intern și stabilirea unui termen maxim de 8 zile, termenul de 72 de ore și-a pierdut actualitatea și în practică se aplica în mod diferit, neechitabil.

Totuși, formularea actuală a obligației cuprinsă în art. 176 alin. (1) din **Codul vamal** nu precizează cine este titularul acestei obligații. Aceasta, însă, este o întrebare destul de importantă, pornind de la prevederile art. 231 pct. 3) din **Codul vamal**, care califică asemenea acțiuni ca o contravenție și le sancționează cu o amendă de la 4% la 10% din valoarea mărfurilor nedeclareate în termenele stabilite. Răspunsul la această întrebare îl găsim în art. 148 din **Codul vamal**, care stipulează că pînă la plasarea mărfurilor sub o anumită destinație vamală, persoana responsabilă de ele, precum și de plata drepturilor de import sau de export, este titularul regimului vamal de tranzit sau titularul declarației sumare, după caz. Cu toate acestea, răspunsul oferit de **Codul vamal** nu corespunde întru totul standardelor europene ale legislației vamale, potrivit cărora procedura de tranzit se încheie atunci cînd mărfurile și declarația de tranzit sînt prezentate la biroul de destinație, conform dispozițiilor regimului, și înregistrate în evidența acestuia, iar rezultatul controlului este «conform», fiind înscris pe declarația de tranzit. Apropos, aceeași regulă comunitară o găsim și în pct. 45 din **Normele**

metodologice privind aplicarea sistemului de tranzit pe teritoriul Republicii Moldova, aprobate prin Ordinul Serviciului Vamal nr. 288-O din 20 decembrie 2005.

O noutate, formulată ca o sancțiune nouă, dar menită să îmbunătățească condițiile de activitate a agenților economici transportatori și a brokerilor vamali, este cea referitoare la completarea art. 231 din **Codul vamal** cu o contravenție nouă: „nerespectarea procedurii de tranzit, care nu a adus la dispariția bunurilor aflate în tranzit”. În acest caz, se aplică o amendă de 3% din valoarea mărfurilor.

În practică aceasta semnifică că asemenea cazuri cum sînt: nerespectarea termenului de tranzit, sosirea mijlocului de transport cu sigiliu deteriorat sau alte încălcări minore nu se vor încadra în art. 231 pct. 5) din **Codul vamal** (sancțiunea de la 40% la 100% din valoarea mărfurilor), dar vor fi tratate în mod separat ca o sancțiune corespunzătoare gradului de pericol social.

Începînd cu 04.07.2008, s-a anulat practic orice restricție și interdicție referitoare la vămuirea mărfurilor supuse accizelor. Astfel, art. 30 alin. (6) din **Codul vamal**, care anterior interzicea plasarea mărfurilor accizate în regimuri vamale suspensive de bază (antrepozit, admitere temporară și perfecționare activă), actualmente prevede restricția de utilizare a regimurilor suspensive doar pentru alcool etilic nedenaturat (poziția tarifară 2207), țigări de foi, trabucuri (subpoziția tarifară 240210), țigări din tutun (subpoziția tarifară 240220), benzină, motorină și derivatele lor (supuse accizelor). Mărfurile enumerate totuși pot fi plasate în antrepozit vamal, perfecționare activă și admitere temporară în cazul introducerii acestora pentru prezentarea sau utilizarea lor la expoziții, târguri și alte manifestări similare.

Prin urmare, norma respectivă, deși este formulată ca o prohibiție, în esență, este o normă liberală, care permite utilizarea mărfurilor accizate în condiții similare cu celelalte categorii de mărfuri. Explicația acestei modificări este evidentă - o dată cu implementarea sistemului de tranzit și aplicarea sistemului de garanții financiare pentru regimurile suspensive, a dispărut pericolul neachitării drepturilor de import, inclusiv pentru mărfurile accizate.

În vederea liberalizării regimului de dispunere a mărfurilor supuse accizelor și asigurării aplicării corecte a modificării sus-menționate, s-au operat anumite modificări în art. 175 din **Codul vamal**. Astfel, anterior, conform unei reguli generale stabilite de art. 175 alin. (1) din **Codul vamal**, mărfurile, *cu excepția celor supuse accizelor*, se declarau la organul vamal determinat de **Serviciul Vamal**, iar conform alin. (4) al aceluiași articol, mărfurile importate supuse accizelor se declarau în momentul trecerii frontierei vamale. Însă pînă în prezent organele vamale ale Republicii Moldova nu dispun de o infrastructură necesară efectuării unui control vamal eficient al mărfurilor corespunzătoare anume la frontieră.

Modificările s-au operat atît în alin. (1), cît și în alin. (4) din art. 175. Însă unele greșeli și neajunsuri admise la elaborarea textului modificărilor va reduce puțin efectul pozitiv scontat. În special, ne vom referi la următoarele:

a) deoarece sînt legate după sens, s-a ținut ca categoriile mărfurilor accizate care fac obiectul excepției să fie aceleași atît în art. 30 alin. (6), cît și în art. 175 alin. (1) din **Codul vamal**. Însă, din motive neclare, art. 175 se referă la categorii diferite de mărfuri. Prin urmare, art. 175 alin. (1) stabilește excepția din competența teritorială generală de vămuire pentru țigări de foi (subpoziția tarifară 240210), trabucuri și țigări din tutun (subpoziția tarifară 240220). Însă art. 175 alin. (4) deja nu dă explicația unde acestea urmează a fi vămuite. Totodată, atît art. 30 alin. (6), cît și art. 175 alin. (4) (în mod diferit) se referă la benzină, motorină și derivatele lor supuse accizelor (mărfurile clasificate la pozițiile 271011410- 271011590 și 271019310-271019490). Însă art. 175 alin. (1) nu le include în categoria mărfurilor care se vămuiesc cu derogarea de la regulile generale referitoare la competența teritorială, adică aceste mărfuri, în principiu, pot fi vămuite și în alte locuri stabilite de organele vamale;

b) liberalizînd regimul comerțului extern în privința mărfurilor accizate, legiuitorul autohton nu a asigurat și actualizarea modului de aplicare a drepturilor de import față de mărfurile respective:

- în art. 103 alin. (3) din **Codul fiscal**, precum și art. 28 lit. m) din **Legea cu privire la tariful vamal** nr. 1380-XIII din 20 noiembrie 1997, care prevăd scutirea de plata TVA și taxa vamală pentru mărfurile plasate în regim de perfecționare activă, s-a menținut excepția referitoare la mărfurile supuse accizelor. Prin urmare, deși aceste mărfuri pot fi plasate în regim suspensiv de perfecționare (regimurile 51, 55 sau 56), TVA și taxa vamală ar trebui să fie achitate;

- în ceea ce privește accizul, art. 123 și 124 din **Codul fiscal** prevăd expres scutirea de plata accizului numai a mărfurilor care se plasează în regimurile de admitere temporară și antrepozit vamal („depozit vamal”). Însă la introducerea mărfurilor străine supuse accizelor pe teritoriul vamal și plasarea acestora în regimul vamal perfecționare activă, conform art. 124 alin. (6) din **Codul fiscal**, accizul se achită la introducerea acestor mărfuri, cu restituirea ulterioară a sumelor achitate ale accizului la scoaterea de pe teritoriul vamal a produselor rezultate din prelucrare. Astfel, **Codul fiscal** recunoaște doar perfecționarea activă cu restituire („drawback”) și menține achitarea accizului chiar la frontieră, în momentul introducerii.

Unica recomandare privind depășirea ambiguităților depistate se referă la utilizarea prevederilor art. 11 alin. (1) din **Codul fiscal**, care stipulează că „toate îndoielile apărute la aplicarea legislației fiscale se vor interpreta în favoarea contribuabilului”.

Modificarea operată în art. 98 din **Codul vamal** este menită să asigure aplicarea uniformă a prevederilor legislației în cazul returnării mărfurilor străine care nu au fost importate definitiv în republica. Astfel, precizarea precum că destinația de reexport se va aplica numai mărfurilor străine anterior plasate într-un regim vamal suspensiv va avea drept consecință că organele vamale vor solicita întocmirea și depunerea declarației vamale în detaliu (cu regimul 31) doar pentru mărfurile care au intrat efectiv pe teritoriul vamal (de exemplu, au fost plasate în regim de tranzit pînă la biroul vamal interior). Totodată, mărfurile care au intrat numai în zona de control vamal al postului vamal situat în punctul de trecere (fără întocmirea declarației vamale) se vor întoarce numai în baza unui act de retur, întocmit de organele vamale de sine stătător.

Modificări privind rectificarea și invalidarea declarațiilor vamale

Conform redacției precedente a art. 181 din **Codul vamal**, declarația vamală depusă putea fi modificată, completată sau retrasă, dar numai pînă la verificarea ei sau a mărfurilor și mijloacelor de transport declarate. Astfel, în cazul depistării unei greșeli sau apariției altei necesități după validarea declarației vamale însuși organul vamal era lipsit de posibilitatea operării a careva amendamente.

Începînd cu anul 2002, organele vamale cu siguranță modificau și anulau declarațiile vamale chiar și cele deja validate, deoarece, potrivit art. 3 alin. (8) din **Legea nr. 1466-XIII din 29 ianuarie 1998**, modificată prin **Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 1466-XIII din 29 ianuarie 1998 cu privire la reglementarea repatrierii de mijloace bănești, mărfuri și servicii provenite din tranzacțiile economice externe nr. 1253-XV din 19 iulie 2002**³, Departamentul Vamal avea dreptul să efectueze modificări în declarațiile vamale ale agenților economici în baza prezentării documentelor doveditoare.

Ulterior, prin **Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative nr. 432-XV din 24 decembrie 2004**, alineatul (8) din art. 3 a fost exclus, iar organele vamale din nou au rămas fără temei juridic pentru a face modificări sau completări în declarațiile vamale deja verificate.

Organele vamale și-au redobîndit dreptul respectiv, conform standardelor europene ale legislației vamale, prin **Legea nr. 103-XVI din 16.05.2008**. Astfel, există trei posibilități de operare a modificărilor în datele prezentate:

- 1) rectificarea declarației vamale;
- 2) modificarea declarației vamale;
- 3) invalidarea declarației vamale.

Rectificarea declarației vamale

Rectificarea este o modificare a datelor incluse în declarația vamală deja depusă la organul vamal (inclusiv stocată pe serverul vamal), dar nevalidată la moment. Rectificarea poate fi făcută în privința unei sau mai multor date cuprinse în declarația depusă, însă nu poate anula întreaga declarație.

Rectificarea se efectuează numai la solicitarea declarantului, care a depus declarația vamală ce urmează a fi rectificată, numai în acel scurt interval de timp în care declarația deja este acceptată de organul vamal, dar încă nu este validată de către acesta. Astfel, rectificarea nu poate fi efectuată în cazul în care cererea a fost prezentată după ce organul vamal a întreprins una din următoarele acțiuni:

- a) a informat declarantul că intenționează să efectueze controlul fizic al mărfurilor;
- b) a constatat inexactitatea datelor a căror rectificare este solicitată;
- c) a acordat liberul de vamă.

De asemenea, rectificarea nu poate fi efectuată în cazul depistării încălcării legislației vamale în declarațiile ce urmează a fi rectificate. În acest caz, conform art. 181¹ din **Codul vamal**, se efectuează modificarea declarației. Prin urmare, rectificarea declarației vamale poate fi efectuată numai în cazul în care aceasta nu se referă la date eronate privind:

- regimul vamal;
- valoarea factuală sau valoarea în vamă;
- tipul, cantitatea sau originea mărfurilor.

Conform art. 231 din **Codul vamal**, prezentarea unei declarații vamale cu informație neautentică ce ține de orice categorie sus-menționată constituie o contravenție vamală și se sancționează în modul stabilit. Pe de altă parte, rectificarea declarației vamale nu conduce în mod necesar la aplicarea sancțiunilor față de declarantul vamal, care a întocmit această declarație.

De remarcat că pot fi corectate următoarele informații: denumirea sau alte date de identificare ale persoanelor menționate în declarație, rechizitele bancare, tipul mijlocului de transport care transportă mărfurile sau identitatea lui, datele despre documentele în baza cărora se întocmește declarația sau declarațiile/documentele anterioare etc.

Modificarea declarației vamale

Modificarea declarației vamale constă în schimbarea datelor cuprinse în declarația vamală deja validată de către organul vamal, indiferent de faptul dacă prezentarea acestor date neautentice constituie o încălcare a legislației vamale sau nu.

Modificarea poate fi operată în termen de cinci ani din momentul acordării liberului de vamă - atât la solicitarea declarantului vamal, cât și a organului vamal. Modificarea se poate referi la orice date incluse în declarație, inclusiv pentru achitarea suplimentară sau restituirea drepturilor de import.

De menționat că orice modificare în mod necesar trebuie să fie motivată chiar și în cazul în care aceasta se efectuează din inițiativa declarantului. Astfel, conform art. 181¹ alin. (2) din **Codul vamal**, organul vamal este obligat să verifice toate documentele, registrele și evidențele referitoare la mărfurile vămuite sau la operațiunile comerciale ulterioare aferente acestor mărfuri.

Mai mult ca atât, în situația în care se va depista o încălcare a reglementărilor vamale, organul vamal va aplica sancțiuni contravenționale respective sau va sesiza organele de urmărire penală abilitate.

Modificarea declarației vamale poate avea drept efect nu numai recalcularea drepturilor de import sau aplicarea sancțiunilor pentru încălcarea legislației vamale, ci și realizarea altor măsuri, care sînt obligatorii pentru declarant. Astfel, în baza art. 181¹ alin. (3) din **Codul vamal**, în cazul în care după reverificarea declarației sau după controlul ulterior se constată că dispozițiile care reglementează regimul vamal respectiv au fost aplicate pe baza unor informații inexacte sau incomplete, organul vamal va lua măsuri pentru regularizarea situației, ținînd seama de noile informații obținute. De exemplu, în cadrul controlului se depistează că mărfurile plasate în regimul vamal al admerii temporare se aflau în proprietatea importatorului, ceea ce constituie o încălcare directă a prevederilor art. 67 alin. (2) din **Codul vamal**. În acest caz, pe lîngă recalcularea drepturilor de import și sancțiunile ce se cuvin, organul vamal va emite o prescripție obligatorie de modificare a regimului vamal, iar ulterior, în baza deciziei declarantului, va modifica declarația vamală.

Invalidarea declarației vamale

Invalidarea declarației vamale înseamnă anularea acesteia, cu radierea tuturor datelor ce se conțin în declarație din toate evidențele organului vamal, precum și restituirea declarantului a tuturor documentelor însoțitoare, pe baza cărora s-a întocmit declarația vamală respectivă.

Invalidarea declarației se poate realiza atît la solicitarea declarantului vamal, cît și a organului vamal abilitat.

Invalidarea declarației vamale din inițiativa declarantului vamal

Invalidarea declarației vamale la cererea declarantului vamal se poate produce în următoarele situații:

- declarația este deja acceptată, dar nu este validată de organul vamal. În acest caz, declarantul este obligat să furnizeze dovezi că marfa a fost declarată eronat pentru

regimul vamal corespunzător acestei declarații sau, ca urmare a unor împrejurări speciale, plasarea mărfurilor sub regimul vamal, pentru care acestea au fost declarate, nu mai este justificată. De exemplu, cazurile cînd declarantul, din anumite motive, depune o declarație de antrepozitare a mărfurilor străine, iar în procesul vămuirii motivele respective dispar și marfa poate fi plasată imediat în circulație liberă;

- declarația deja este validată - lista cazurilor în care se va permite invalidarea declarațiilor vamale cu mărfurile puse în libera circulație va fi stabilită în **Regulamentul de aplicare a destinațiilor vamale prevăzute de Codul vamal al Republicii Moldova**, aprobat prin **Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.1140 din 2 noiembrie 2005**⁴. De exemplu, situația în care se solicită invalidarea declarației vamale de export pentru marfa autohtonă, care urma să fie scoasă cu un mijloc de transport anumit și care s-a defectat (după validarea declarației de export, dar pînă la încheierea tranzitului pînă la frontieră).

Invalidarea declarației vamale din inițiativa organului vamal

Organul vamal din oficiu poate invalida o declarație vamală în următoarele cazuri:

- declarația vamală este validată, însă mărfurile, după acordarea liberului de vamă, nu au fost preluate în cadrul termenului legal⁵;

- declarația nu s-a validat din următoarele motive:

a) nu a fost posibilă, din vina declarantului, începerea sau continuarea verificării mărfurilor în perioada stabilită de organul vamal;

b) documentele care trebuiau depuse înainte ca mărfurile să poată fi plasate sub regim vamal nu au fost prezentate;

c) plata sau garanția drepturilor de import sau export, după caz, nu a fost efectuată sau constituită în cadrul termenului legal;

d) există careva prohibiții sau restricții referitoare la mărfurile respective.

Cazurile, termenele și condițiile pentru invalidarea declarației vamale, de asemenea, urmează a fi stipulate în **Regulamentul de aplicare a destinațiilor vamale prevăzute de Codul vamal al Republicii Moldova**.

Modificări privind modul de vămuire a bunurilor de către persoane fizice

Modificări esențiale au survenit în modul de trecere a bunurilor de către persoanele fizice. În linii mari, acestea sînt orientate spre lărgirea cercului de bunuri destinate scopurilor personale și reducerea concomitentă a posibilității de a importa mărfuri.

Astfel, noțiunea „obiecte de uz personal”, reformulată conform standardelor europene, se utilizează în **Legea cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice** nr. 1569-XV din 20 decembrie 2002. În această categorie se include orice obiect destinat uzului sau consumului personal, sau necesităților casnice, inclusiv haine și încălțăminte personală, lenjerie de pat, echipament destinat uzului personal sau satisfacerii necesităților gospodărești, obiecte de parfumerie, de cosmetică, de igienă și medicamente, produse alimentare de necesitate personală, bunuri destinate cerințelor familiale uzuale, animale de casă, precum și instrumente portabile de care persoana are nevoie în exercitarea ocupației sau profesiei.

Totodată, au fost introduse două restricții noi:

1. Dacă anterior persoanele fizice nu erau în drept să importe numai mărfuri alimentare, începînd cu 4 iulie 2008, li se interzice și declararea în regim vamal de import a oricăror mărfuri destinate activității comerciale sau de producție. Acestea pot fi numai importate de persoanele fizice - agenți economici înregistrați în modul stabilit ca subiecți ai activității de întreprinzător.

Totuși se impune o remarcă referitoare la calitatea formulării modificării făcute: o dată ce legiuitorul a decis privirea persoanelor fizice de dreptul de a importa bunuri, nu este

logică menținerea altor prevederi referitoare la procedura de import de mărfuri. Astfel, redacția actuală a **Legii nr. 1569-XV din 20 decembrie 2002** operează cu două categorii ale noțiunii de mărfuri, fără a face vreo deosebire legală a acestora. În art. 5 alin. (5) din **Legea** menționată se reglementează *bunurile destinate activității comerciale sau de producție* (acestea sînt mărfuri?), iar în alte articole (art. 4 și art. 5) - modul de introducere și declarare a mărfurilor care *nu sînt destinate activității comerciale sau de producție*. Stabilirea conținutului juridic al acestor noțiuni suplimentar este împiedicată și de faptul că ambele se deosebesc de *obiectele de uz personal*, noțiunea înnoită a căroră a fost prezentată mai sus.

2. S-a restricționat locul de vămuire a bagajului neînsoțit⁶ și a mijloacelor de transport. În conformitate cu art. 124 alin. (3) și art. 175 alin. (5) din **Codul vamal**, precum și cu art. 4 alin. (2) din **Legea cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice**, declararea și achitarea drepturilor de import pentru bagajul neînsoțit și a mijloacelor de transport pot fi efectuate numai la organul vamal intern.

Din ultima restricție reiese că bagajele neînsoțite și mijloacele de transport importate de către persoanele fizice urmează a fi plasate obligatoriu în regim de tranzit pînă la organul vamal interior care este abilitat să facă vămuirea (în raza de activitate a căruia își are domiciliul destinatarul mărfurilor) și numai acolo să fie vămuite pentru regimul de import. Plasarea respectivă în regim de import este posibilă numai în cazul în care mijlocul de transport dispune de un compartiment marfar pentru bagajul neînsoțit, care poate fi sigilat, și cu condiția întocmirii și depunerii *declarației vamale T1* (separat pentru fiecare destinatar), cu prezentarea garanției financiare caracteristice regimului de tranzit.

¹ De menționat că legislația vamală europeană prevede că în asemenea situații mărfurile se plasează nu în regim de import (libera circulație), ci într-o destinație specială cu regimul 94, unde mărfurile rămîn sub supraveghere vamală (și în evidența

specială a organului vamal) pe un termen nelimitat. **Normele tehnice privind imprimarea, utilizarea și completarea declarației vamale în detaliu**, aprobate prin **Ordinul Serviciului Vamal nr. 296-O din 28 decembrie 2005**, prevedeau posibilitatea aplicării aceleiași proceduri speciale, însă numai în situațiile stabilite de Serviciul Vamal și potrivit instrucțiunilor emise în acest sens. Până în prezent instrucțiunile și cazurile respective nu au fost stipulate.

² De remarcat că este interzisă aplicarea deciziilor prealabile pentru clasificarea mărfurilor în scopul aplicării corecte a măsurilor de politică economică (de exemplu, necesitatea licențierii sau certificării).

³ Legea specificată a fost o lege ordinară și, prin urmare, aceasta avea un caracter juridic inferior legii organice, prin care era adoptat **Codul vamal**.

⁴ În prezent **Regulamentul** menționat nu prevede asemenea listă.

⁵ De menționat că legislația vamală nu fixează nici un termen de "preluare" a mărfurilor vămuite. Mai mult ca atât, în cazul în care mărfurile sînt proprietatea agentului economic importator (adică dreptul de proprietate nu se supune termenului de prescripție), potrivit prevederilor art. 46 alin. (2) din **Constituția Republicii Moldova**, acestea nu pot fi expropriate decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

⁶ În noțiunea „bagaj neînsoțit” se încadrează toate categoriile de trimiteri destinate persoanelor fizice, dar care nu sînt calificate ca trimiteri internaționale poștale sau expedieri prin „poșta rapidă” (de exemplu, trimiterile persoanelor din străinătate cu rute regulate de transport internațional).